

בענינא דיומא

השפיץ של הגלות של היום זה דור שכן דוד בא - קטגוריה בתלמידי חכמים, מסטינים, מקטרגים, גזירות אחר גזירות. התפקיד שלנו זה לבוא כמו שהגאון אומר, כמו שבגלות מצרים תכבד מן העבודה, ומתוך הצרות האלו מעמידים את הגאולה.

בסערת התקופה: משא ושו"ת נוקב ממרן ר"י חבון הגאון רבי דוד כהן שליט"א בישיבת מיר

כתוב בגאון שהתקופה הזאת של 'תכבד העבודה', שהגלות תתחזק לפני הגאולה, אז זה מתבטא בלומדי תורה שדוחק הגדול שיהיה להם. כמו שכתוב בחגיגה בזמן שאדם מצטער שכינה מה אומרת. כמו שאילה כורעת ללדת מכנסת ראשה בין ברכיה וצועקת. וכו' ועל ידי נשיכת החיויא, - נשיכת הנחש, נחש נושך ברחמה, לתלמידי חכמים בעניות מזה נולד משיח' - כך לשון הגאון. הגאון מעמיד את כל הדברים מה שאנחנו רואים לנגד עינינו בצורה הכי מדויקת שיכולה להיות.

יש עוד לשונות של גאון, כן ראינו בברכות על הערב רב, שאור שבעיסה הם הערב רב שהם גרוועים מאומות העולם, 'מה שאין הפה יכול לדבר שמבטלים את ישראל מהתורה וממצוות'. נמצאים היום במצב של עקבתא דמשיחא, כולנו בטוחים ומאמינים שזה הבחינה שמצאים לפני הגאולה, אבל קודם הגאולה 'יכבד הגלות יותר מכל הגלות'. פשוט הזכירו לנו שאנחנו בגלות, ונמצאים היום בשיא של הגלות. והשיא של הגלות מתבטא, כך אומר הגאון, בדוחקא של תלמידי חכמים, בעניות של תלמידי חכמים, שזה זה עיקר העבודה שלהם.

יש עוד לשונות של גאון, זה הכל דברים מבהילים, וזה לשונו: 'עמלקים, ראשיתם של ישראל בגלותו, וגוזלים את עניי ישראל', כך הוא אומר בחבלי משיח. הוא ממש מתאר את כל את כל את כל התקופה הזאת כאילו שיש כאן דברים שחיים אותם היום, את כל את כל המציאות הזאת.

אני זוכר. היה בתקופה הראשונה שהקימו אז את הממשלה עם בגין, אז היה דבר חדש. הרב שך לקח אחריות, והחליט להיכנס לקואליציה. והתקיפו אותו על זה מאוד, וזה כאב לו. אנשים קרובים אליו והתקיפו אותו. אני נכנסתי אז עם רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל באיזה עניין, והוא היה פשוט מאוד כאוב, והוא התחיל מעצמו לדבר. אז הוא אומר: חושבים, שבא בקלות כאילו לאחר יד בא ההחלטה הזאת לבוא להיכנס לקואליציה, אין לנו עניין לקואליציה, אנחנו לא נמצאים בקואליציה כחלק מהממשלה, ולא רוצים ממשלה, ולא לוקחים שרים איתם, כך הוא דיבר. ואנחנו לא רוצים שום מעורבות לא לא בענייני חוץ ולא בענייני ביטחון. נכנסנו בשביל דבר אחד - וכמו שעושים עסק, כך הוא אמר. שאנחנו צריכים אותם, אז העבירו חוק פטור בנות מגיוס, באותו זמן לא היה עד אז מסודר, חוק ניתוחי מתים, גיוס בני ישיבה, שחזקו אז באותה תקופה את החוק הזה. עושים עסק איתם, אנחנו לא חלק מהם.

הנושאים האלה התפשטו אצלנו בכל המציאות הזאת. התרגלנו להיות שאנחנו השלטון וחלק שלטון, כל מיני דברי הבל של שיש פה גוש הימין או אנחנו נמצאים בגוש אחד, דברים ששטשו את כל המושגים שבזמננו היו דברים פשוטים. זה זה היה הגישה שלו וזה הגישה שאחר כך.

יש ציבור, בפרט בשוליים, שנסחפו לכל המושגים של 'כוחו ועוצם ידי'. הכל התנפץ לרסיסים, הם קוראים לזה ה-7 באוקטובר, נקרא לזה שמחת תורה תשפ"ד, שמיני עצרת. הכל התנפץ לרסיסים. אחר כך ניסו להחיות את זה מחדש, להתחיל את זה מחדש וכדומה. התברר היום שהכל זה דברי הבל. כלל ישראל נמצא היום בסוף הגלות בסכנה הנוראה ביותר. זה הכל הכל מה שהיה פה זה דברי הבל ממש. כלל ישראל נמצאים בסכנה. חושבים היום, עשו מזה שעושים עם איראן, איראן זה ממש מלך קשה כהמן, מצהיר בצורה ברורה שהוא בא להשמיד להרוג ולאבד. אז נניח ששנה דחו את האטום של איראן, אבל עכשיו רואים בחוש - נכניעים להם, הכל חוזר למקומו.

האנשים האלה הם אנשים של נקמה, רוצים להשמיד להרוג ולאבד, כלל ישראל לא יצאו מהסכנה, כלל ישראל נמצאים בסכנה, הכל התנפץ

ברשות הראש ישיבה, מרגן ורבנן ורבותי.

"הרבה מתחבטים בנושא, מה המשמעות של הימים שאנחנו נמצאים בהם? נמצאים היום בימים ש-80 שנה שחינו כאן בארץ ישראל שלא היינו במקום הזה. מה קרה בתקופה הנוראה הזאת, שיש כזה הסתר פנים שמתבטא גם במצב שאיש לא היה מעלה בדעתו בכלל מציאות כזאת? שיכול להיות מצב שלוקחים בני תורה מובהקים, ממש יושבי בית המדרש, ולוקחים אותם כפושע פלילי לבית הסוהר. איך יכול להיות כזה דבר?

הנושא של ההסתר פנים הגדול של כל הגזירות הנוראות, שהביאו מצוקה כלכלית, פוגעים ביסוד הפרנסה של אברכים. מה הפשט בכל המצב הזה ואיך מתמודדים עם המצב הזה?

אז צריך לדעת דבר אחד לפני הכל: מי שקצת ראה בכתבי הגר"א, אז הגר"א מעמיד את הדברים בדיוק לפי המצב שלנו. יש פה כמה קטעים של הגר"א.

הגר"א מדבר בהרבה מקומות, (ממש בהמון מקומות), שהיחס שלו לגלות הרביעית, בסוף הגלות, בחבלי משיח ובעקבתא דמשיחא, הוא קורא לזה 'גלות ערב רב'. הערב רב הוא אומר שזה ראשי העם בגלות, שהם הבחינה של ערב רב, כך הוא קורא להם. ויש בבחינה של גלות, יש מושג מיוחד שלפי הגר"א שייך לאחרית הימים, שהוא קורא לזה 'גלות ערב רב'.

אנשים מדברים על גלות הערב רב, אז חושבים שהמשמעות של גלות ערב רב זה עשו היום יועצת המשפטית או בית משפט העליון, זה הערב רב. הגר"א לא לזה התכוון, רבותי. שהגר"א מדבר על גלות הערב רב, מדבר על כל ראשי העם בגלות. יש ערב רב שמעשיו בגלוי, והגר"א אומר שיש ערב רב - הוא אומר - יש מידותיו של ערב רב בגלות הזאת שפושט טלפיו להראות סימני טהרה ושבע תובעות בליבו. יש בחינה כזאת של ערב רב גם כן. יש ערב רב שמראה טלפיו ויש ערב רב שמסתיר את טלפיו.

אז אי אפשר לבוא ולהגיד שכאילו אנחנו נמצאים פה היום במצב ש'אלץ איז גוט', יש רק ערב רב שנפל עם היועצת המשפטית, זה לא ההגדרה הנכונה בהשקפה. הפשט - כל המציאות הזאת שאנחנו חיים היום בשלטון, שכל מהותו זה הרמת יד בתורת משה, שכל משמעותו זה 'ככל העמים בית ישראל'. אז גם אם יש אינטרסים פוליטיים פה ושם, הוא פושט טלפיו להראות סימני טהרה, אבל שבע תובעות בליבו. המצב הזה זה מצב של ערב רב. זה דברים פשוטים, זה לא קשור למשפט הזה. השפיץ של הרשעות נמצא שמה, אבל זה לא המציאות הזאת." זה דברים פשוטים לא דברי קנאות.

אנחנו התרגלנו כאן בשנים שהיה לנו ב"ה שנים של שובע, התרגלנו למצב שכאילו אנחנו חלק מהשלטון, ואנחנו שייכים לשלטון, ובאיזה מושג שכתנו שאנחנו נמצאים פה בגלות, המציאות היום שמדברים מה קרה איך מתמודדים עם המצב? יש גלות, ונמצאים בגלות, הגלות הכי קשה, אומר הגר"א קודם הגאולה יכבד הגלות יותר מכל הגלות, (המצב הכי גרוע) כמו שכתוב בגלות מצרים תכבד העבודה, זה המצב, והם נקראים חבלי משיח, וחבלי משיח זה כמו חבלי לידה שמתוך הצער אז בא הלידה.

והגאון אומר שיש פסוק בקהלת חכמת המסכן בזויה, אז אומר בפרט בגלותא, גלות הערב רב, בזויה בגלותא, חכמת סופרים תסרח ויראי חטא ימאסו, ובעיני הערב רב היא תצלח שהם ראשי ישראל בגלות, הכל לשונות של הגאון. (רובם מתיקוני זוהר, וחלק מאור יהל, הוא מלקט את זה פה) והשכינה צועקת בתקופה שתכבד העבודה, 'על לומדי תורה, על דוחק הגדול שיהיה להם'.

לרסיסים. והיה כאן... יכול להעיד על זה, היה כאן בשוליים של המחנה איזה חסידות והערצה וכו', רואים את הכל דברי הבל ממש ורעות רוח.

כלל ישראל נמצאים בגלות, אז בגלות נמצאים בסכנה קיומית ונמצאים בגלות בתוך כלל ישראל. גלות של רדיפות, גלות של קטגוריה בתלמידי חכמים וגלות של העניות ובגלות.

כולם הרי מכירים את הגמרא בסוף כתובות, הגמרא אומרת: 'דור שבן דוד בא' – כך אומרת הגמרא – 'קטגוריה בתלמידי חכמים'. רש"י אומר: 'אף במסטינים ומקטרגים עליהם, כך לשון רש"י בכתובות. רק כתוב 'בזויה אחר בזויה', אומר שמה רש"י: 'גזירות אחר גזירות', כתוב הדברים האלה כתוב מפורש. זה לא דברים שכאילו אומרים את זה לפי המצב הזה. **אף במסטינים ומקטרגים, זה דור שבן דוד בא. עוד לא היה מסטינים ומקטרגים כמו הדור שלנו.** רש"י אומר גזירות אחר גזירות, כל יום גזירות אחר גזירות, זה דור שבן דוד בא. זה דוחקא בגלות.

ושואלים, מה התפקיד שלנו בשעה כזאת? מה ההתמודדות שלנו? אז ידוע מה שהחפץ חיים אמר, החפץ חיים דיבר על חבלי משיח עוד לפני השואה, דיבר דברים קשים מאוד, כל מה שיקרה, שאלו אותו: איך עוברים את חבלי משיח? אמר, הגמרא אומרת: 'מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח? יעסוק בתורה ובגמילות חסדים', כך הלשון.

אז הוא אומר שכתוב פה שני יסודות: כתוב פה יסוד אחד, **שבלי תורה וגמילות חסדים אי אפשר לעבור חבלי משיח, והעצה היחידה זה אם יעסוק בתורה ובגמילות חסדים.** ומה זה יעסוק בתורה? אז זה כתוב ב"ח בהלכות ברכות התורה, מה זה לעסוק בדברי תורה? עסק התורה זה בעמל וביגיעה, זה עסק התורה. עסק התורה זה 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה', **זה הצורה של עסק התורה, אין לנו דרך אחרת.**

רצייתי קצת לדבר על המושגים של התקופה, איך מתמודדים עם המצב הנורא הזה. צדו צעדינו מלכת ברחובותינו, בחורים מפחדים לצאת לרחוב, חוששים כל אחד שיקחו אותו למאסר, נשים חוששות על הבעלים שלהן. נהיה פה איזה מצב של פחד ואימה. איך מתייחסים להתמודדות בתקופה הזאת?

יש כאן גמרא בברכות (ס"א ע"ב), גמרא מפורסמת מאוד: 'תנו רבנן' פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה'. כמה פעמים זה חוזר הלשון הזה, בגמרא בראש השנה גם כן, גזרו שלא יעסקו בתורה. בא פפוס בן יהודה, פפוס בן יהודה, הגאון אומר באמרי נועם, שכתוב בגמרא שהיה מהרורי לוד, **הוא היה אדם גדול.** ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים ועוסק בתורה, שוב פעם הלשון עוסק בתורה.

אמר לו: עקיבא, אי אתה מתיירא מפני המלכות? אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? לשועל שהיה מהלך על גב הנמר, וראה דגים מתקבצים ממקום למקום. אמר להם: מפני מה אתם בורחים, לאיפה אתם בורחים? אמרו לו: מפני רשתות שמביאים עלינו בני אדם. אמר להם: יש לי עצה בשבילכם, עלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם. אמרו לו: אתה הוא שאומרים עליך פיקח שבחיות? לא פיקח אתה אלא טיפש אתה – כך לשון הגמרא. **במקום חיותנו אנו מתייראים – דגים שבים זה מקום חיותנו – מקום מיתתנו על אחת כמה וכמה.**

אף אנחנו עכשיו, שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה 'כי הוא חיך ואורך ימים' – תורה זה חיים, לשון הפסוק בסוף פרשת האזינו. **אם עוסקים בתורה נמצאים בסכנה, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה, נעזוב את העיסוק בתורה על אחת כמה וכמה, הסכנה רק תגדל, הסכנה לא תהיה פחות.** אמרו, לא היו ימים מועטים עד שתפסו לרבי עקיבא וחבשוהו בבית האסורים, ותפסו לפפוס בן יהודה וחבשוהו אצלו. אמר לו פפוס: מי הביאך לכאן? אמר לו: אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה, אוי לו לפפוס שנתפס על דברים בטלים."

"הגאון אומר מה זה פפוס נתפס על דברים בטלים, על זה שהוא שמע את רבי עקיבא ולא הסכים לדברי רבי עקיבא. הגמרא עצמה גמרא שצריכה הרבה ביאור מה כאן השקלא וטריא, לכאן פפוס טוען לו טענה של ממש, וחי בהם שיחיה בס ואל ימות בהם. ג' עבירות עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, יהרג ואל יעבור, איפה מצינו למסור נפש על תלמוד תורה, כתוב ותלמוד תורה נגד כולם, אבל איפה מצאנו חידוש כזה שעל תלמוד תורה יש מסירות נפש.

גם רבי עקיבא שעונה לו עם המשל לפפוס בן יהודה, הוא לא אומר לו שעל התורה צריך למסור נפש, מה הוא אומר לו? טיפש אתה במקום חיותנו אנו מתייראים, אנחנו נמצאים בסכנה במקום חיותנו, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה, שם נמצאים בסכנה יותר גדולה, מה המשמעות של הדברים? אז יסוד הדברים נמצא אצל רבי אייזיק חבר, רבי ברוך בער לא מביא את רבי אייזיק חבר, אבל אומר את זה בתוספת הסבר, שמוסיף גישמאק בכל מהלך הגמרא.

רבי אייזיק חבר במעלות התורה, מביא פשט בגמרא, אומר לשון כזה: בא

וראה כמה הגיע מעלת עסק התורה ועונש ביטולה שהרי קיי"ל שכל המצוות נדחים מפני פיקוח נפש, ובמקום סכנה עצומה כזו עמד רבי עקיבא והקהיל קהילות ברבים ולימד תורה, שזו היתה תמיחת פפוס בן יהודה, אסור לעמוד במקום סכנה - וחי בהם, ופה אומר לשון שונה קצת, תשובתו אליו שתלמוד תורה אינו דומה לכל המצוות, שכולם נדחים מסכנה לבד, חוץ מגילוי עריות שפיכות דמים ועבודה זרה שכתוב בהם וחי בהם, **מה שאין כן תלמוד תורה שהוא חיינו של האדם ממש, לכן לא שייך בו מקרא דוחי בהם, שאדרבא ביטולה גורם ביטול החיים בוודאי.**

הוא אומר וחי בהם אומר שבשביל לחיות מותר לך לעבור על המצוות, אבל לבטל מן התורה זה לא וחי בהם, כי ביטולה זה לא וחי בהם, אז אתה לא יכול להגיד שמכח וחי בהם אתה יכול לבטל מן התורה, והמשיל לדגים הוא אומר כמו דג יוצא מן המים מיד מתים, פורש רגע מן התורה נפסק חיותו, יש חיים גופנים, **אבל החיים של בן אדם זה החיים הרוחניים זה החיים האמיתיים של הבן אדם, כי הם חיינו ואורך ימינו.** זה הלשון מביא רבי עקיבא את הלשון. כי הוא חיך ואורך ימים, אומרים את זה בתפילה.

ואומר: **עיקר חיות האדם אינו אלא בתורה. ומי שאינו עוסק בתורה, אומר, נפסק חיינו.** מה הוא מסביר כאן? הוא אומר: עיקר האדם הוא הרוח שבו נקרא אדם, ולא הנפש. **אדם שאינו עוסק בתורה, הוא נפש הבהמית. נפש הבהמית זה כמו כל הבהמות, זה לא חיים של בן אדם. מי שאינו עוסק בתורה נקרא עם הארץ, אינו בגדר אדם כלל.** ועל זה הוא בא ואומר: זה החיים, כי חיים רוחניים, חיים של אדם זה על ידי התורה. אתה מתנתק מהחיים הרוחניים. זה מה שאמר ר' אייזיק חבר, פשט בגמרא.

רבי ברוך בער קצת מוסיף פה נקודה, הוא הולך באותו כיוון. (נמצא בהקדמה לסימן ד'). הוא מביא, הקשו הראשונים: איך היה התנא מוסר נפשו על זה? מסירות נפש ויהרג ואל יעבור זה רק עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים.

אז קודם כל, הוא אומר לשון כזה, (זה רבי אייזיק חבר לא נצרך לזה. רבי אייזיק חבר אומר את זה על ביטול תורה בכלל). הוא אומר **את זה כי זה קיום כל התורה, מפני שאז עמד בסכנה כל הקיום של התורה.** רבי ברוך בער מוסיף ואומר: **המקהיל קהילות ברבים, זה השאלה אם יהיה תורה בכלל ישראל או לא יהיה תורה בכלל ישראל.** והיה החיוב מן התורה שהתנא הקדוש, **רבי עקיבא, יתן נפשו עבור קיומה של תורה.**

אומר, אין דבר חביב לפני הקדוש ברוך הוא כמו רבי עקיבא ותורתו, ורבי עקיבא ותורתו נלקח בשביל שישאר תורה בכלל ישראל, אם אין גדיים אין תישים.

עכשיו הוא אומר: פפוס בן יהודה טעה. מה הייתה שאלתו? של אותו קדוש וצדיק פפוס בן יהודה, קורא לו צדיק וקדוש, הוא מביא את הגאון מוילנא שהבאתי קודם, היה מהרורי לוד היה. רבי עקיבא עשה בזה חובת התורה. אז אומר לשון כזה: עיקר שאלתו לא הייתה על מה שמלמד תורה לתלמידים, אלא מה שלימד, מקהיל קהילות ברבים. היה ללמוד במחבואים ובסתר. הוא אומר בכלל עוד נקודה שפפוס בן יהודה טעה, לא היה כאן בכלל נקודה שאם יש נקודה של קיום התורה, אין 'יוחי בהם'. אבל מה זה מקהיל קהילות ברבים, אומר רבי ברוך בער, ובאם ככה, הכניס עצמו סתם בסכנה.

והשיב לו רבי עקיבא, שזה כמו הדוגמה של השועל והדגים, הוא אומר, ביאור הדבר: אם במקום חיותנו אנו בסכנה – במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה. תשאל אותנו למה אנחנו מכניסים עצמנו בסכנה, הלא זה חיותנו, והרי מיתה לפנינו, ומוכרחים אנו להיות במים. ואם יש סכנה גם במים – בא זו ממילא, אבל לא מכניסים עצמם בסכנה. ורבי ברוך בער אומר פה לומדע"ס, הנושא כאן שאדם אסור לו להכניס את עצמו לסכנה בשביל מצווה מן התורה. אומר, **לא לחיות בתוך תורה, זה מיתה ממש, זה הלשון של הגמרא "כי הם חיינו".** אם אנחנו נמצאים בסכנה בתוך המים, אז המשמעות היא שגם כשחיים בתורה נמצאים בסכנה, הוא אומר. זה לא נקרא להכניס לסכנה, זה הוא קורא לזה "בא ממילא".

אז הוא בא ואומר: אם נלמד תורה לתלמידים במחבואים ומסתורים, **אם ניקח תורה ונתחבא במחבואים ומסתורים, הוא אומר - זה ביטולה של תורה והרי הם מתים ממש. גם אם ילמדו תורה במחבואים ומסתורים, אומר, זה לא יהיה תורה, כי תורה במחבואים ומסתורים זה לא הפשט "כי הם חיינו". תורה צריכה להיות בבית המדרש, תורה צריכה להיות ברוממות.** ואם אין תורה, הרי תיכף למיתה. ואם חס ושלום גם אז באה הסכנה - אז אומר, זה בא ממילא. זה לא הפשט שהוא מעמיד את עצמו במקום הסכנה. כך מגדיר רבי ברוך בער את הדברים ביחס לכל המעשה הזה עם רבי עקיבא ועם פפוס בן יהודה.

ולמד פה פשט, השקלא וטריא זה על מקהיל קהילות ברבים, והמסירות נפש על תורה זה לא רק אם ללמוד תורה או לא ללמוד תורה, **אלא המסירות נפש על תורה להעמיד את ההמשך של לימוד התורה בצורה ובמצאות הזאת איך יש מסירת התורה לכלל ישראל.** משה קיבל תורה

מסיני ומסרה ליהושע, יהושע לזקנים, זקנים לנביאים, יש מסירת התורה לכלל ישראל. והצורה של מסירת התורה לכלל ישראל, איך הצורה שלה? מקהיל קהילות ברבים.

זה תלמוד תורה דברים, מסירת התורה של רבי עקיבא שהיה ממוסרי התורה - זה הצורה של מסירת התורה ברבים, בלי זה - זה ביטול התורה. ואם זה ביטול התורה, אז לנתק ממקהיל קהילות ברבים זה לאבד את החיים, הוא אומר, לאבד את החיים זה לא צד בכלל. אנחנו ממשיכים עם החיים, בלי זה אין לנו חיים. ואם במקום החיים יש סכנה - אז זה בא ממילא, זה כבר לא נוגע אלינו.

אני ראיתי שואלים, יש בגמרא בעבודה זרה י"ט, מעשה ברבי חנינא בן תרדיון שהיה מחזיק ספר תורה בחיקו והיה מקהיל קהילות ברבים, גם אותו סיפור שגזרה מלכות הרשעה. ואמר לו רבי יוסי בן קיסמא, כך לשון הגמרא, והוא אמר לו: איך אתה לא מתיירא? אז הוא אמר לו: מן השמיים ירחמו. אמר לו: אני אומר לך דברים של טעם, ואתה אומר לי מן השמיים ירחמו! אז ראיתי מישהו שואל, הרי המעשה זה אותו מעשה, ובשניהם זה מקהיל קהילות ברבים.

רבי עקיבא אמר פה משל שלם עם השועל ועם הדגים, והוא אמר לו מן השמיים ירחמו. מה התשובה "מן השמיים ירחמו"? מה המשמעות של התשובה הזאת? ומה הפשט "אני אומר לך דברים של טעם"? למעשה, איך שהגאון לומד פה פשט, אז הטענה היא אותה טענה של פפוס בן יהודה. ועל זה כתוב "נתפסת על דברים בטלים". היחס זה לא דברים של טעם, זה דברים בטלים.

אבל הוא שואל סתירה: למה למה הוא ענה לו מן השמיים ירחמו? לפי רבי ברוך בער זה מאוד גישמאק. אומר לו: אם יש נידון אם צריך להיכנס לסכנה או לא להיכנס לסכנה - אז זה נידון שנוגע אליי מה אני צריך לעשות. אומר, לעזוב את התורה - זה לא אפשרות בכלל! כי לעזוב את התורה - זה מיתה, "כי הם חיינו ואורך ימינו". איי, בתוך החיים עצמם שולחים גם סכנה - זה כבר מן השמיים ירחמו, זה לא קשור אליי. אז זה לא תרתי דסתרי, התשובה של רבי חנינא בן תרדיון והתשובה של רבי עקיבא לפפוס בן יהודה. זה המשמעות של הדברים, זה היחס של הדברים.

שאנחנו היום נמצאים במצב הנורא שאנחנו אליו הגענו. רבי חיים שמואלביץ צוק"ל היה אומר תמיד פה על המעשה של חושים בן דן. היו נמצאים במצב נורא, עשו הרשע מונע את המצווה. ונכנסו לדן ודברים ותוארו וכבר לא ראו מה שקורה פה. חושים בן דן לא היה שומע, הוא קם ולקח מקל והרג אותו. נמצאים בתוך המצב ולא רואים את המצב. צריך להתבונן מה קרה פה. דבר שהלך לאט לאט, והלך והתחזק והתגבר, אבל לא יודעים מה קרה פה. אבל צריך להתבונן מה קורה פה, כפשוטו של דברים! גזרה מלכות שלא לעסוק בתורה, זה המשמעות הפשוטה של הדברים.

שבאים ומדברים על כל יחיד ויחיד, ההרגשה היא, כל יחיד ויחיד היום הוא לא הוא לא יחיד. אין היום מושג של יחידים. היום כל אחד ואחד זה ציבור, זה ציבור אחד, זה כאיש אחד בגוף אחד. וכל אחד ואחד הוא חלק ממערכה כללית של של המושג הזה לעמוד בכל הכח, ולא להתנתק מהחיים לא לצאת מהמים לא לצאת מהמים, לא להתנתק מתוך מציאות החיים. והחובה הזאת היא חובה כפולה ומכופלת, שזה הכוח שלנו שנהיה כולנו כאיש אחד בלב אחד בכוח הזה, אין פה יחיד, אין פה שאלה של יחיד.

כשמתבוננים, כלל ישראל עברו תקופות נוראות. הייתה פה שואה נוראה, דברים שאי אפשר לתפוס אותם בכלל, איך להשיג אותם, מיום ברוא אלוקים אדם על הארץ. איפה היה כזה דבר שלקחו אנשים, נשים וטף, מיליונים, על לא עוול בכפם, רק על זה שהם בניו של מקום. וזה חלק מהמאורעות של אחרית הימים.

שמדברים על השואה, אז כבר ידוע, הספורנו אומר זה פשט בפסוק, גם השואה נמצאת בפסוק. 'אמרתי אפאיהם אשבייתה אנוש זכרם', אז אומר שמה הספורנו: 'אמרתי אפאיהם' שיהיה זמן שאני אכלה אותם ולא אשאיר מהם אלא פאה כמו שיהיה באחרית הימים, כמו שכתוב 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש', כך הלשון של הספורנו. הכל נמצא, שירת האזינו - אומר רבי אלחנן - כוללת את כל המאורעות של חיי העולם.

אבל מתבוננים בתקופות ההן, אי אפשר לבוא ולתאר את המסירות נפש של בני התורה בתקופה ההיא. בתקופה של ההסתר פנים הזאת, אלפי בני ישיבות מכל הישיבות, כולם הגיעו לוויילנא. קול התורה לא הפסיקה לרגע אחד, לא היה אוכל, היה רעב, לא היה איפה לישון, היה קור, היה הכל. המשיכו בתלמודם כלא היה. היו בישיבת מיר שהייתה בשנחאי, היו תנאים נוראים, התקופות של חוס, שהיו תנאים נוראים ובמגפות ובמחלות. למעלה מחמש שנים, קול התורה לא פסקה ברגע. בני תורה בכל המצבים המשיכו בכל המצבים, אף פעם לא הגיעו למצב שנשברו בכל התקופות.

תמיד בן תורה ידע שהוא מחזיק את התורה, והוא ממשיך את מסירת התורה מהר סיני וידע שזה התפקיד שלו. במצב שנמצאים בו היום, אני לא לא בא למעט ולהקל במצב שנמצאים בו היום, אבל גם במצב שנמצאים בו היום, לא נמצאים היום במצב שבני הישיבות היו בוויילנא בזמן מלחמת העולם, במסירת נפש בשביל לימוד התורה. לא דורשים מאיתנו עד כדי כך. יש מסירת נפש של הדור ההוא ויש מסירות נפש של הדור שלנו.

וצריכים לדעת, מה שורש הבעיה שכולם אומרים 'מה קרה? איך זה קרה? למה לא עושים? תעשו משהו, תעשו?' מה זה לעשות? בשואה יכלו לעשות משהו? אני לא בא להשוות דברים. יש כאן חבלי משיח, יש כאן עקבתא דמשיחא, יש מצב של גלות. ולרגע אחד שוכחים יש כאן גלות, רבותיי. וזה חלק מהתלאות של הגלות. גלות עוברת תקופות. עם ישראל בכל הגלויות שלהם, היה גלות יותר קלה והיה גלות יותר קשה.

אני לא זוכר, פעם ראיתי באיזה מקום, אני לא זוכר איפה, שגלות זה מלשון גלים. גלות של עם ישראל, היו גלים גלים, גלים של רדיפות וגזירות ופוגרומים ואינקוויזיציות ותקופות יותר ותקופות פחות. זה זה זה חלק מהגלות.

אבל השפיץ של הגלות של היום זה דור שבן דוד בא - קטגוריה בתלמידי חכמים, מסטינים, מקטרגים, גזירות אחר גזירות. התפקיד שלנו זה לבוא כמו שהגאון אומר, כמו שבגלות מצרים תכבד מן העבודה ומתוך הצרות האלו מעמידים את הגאולה. אנחנו עומדים בחוד החנית לעבור את התקופה הזאת שבכוח התורה יהיה את הכוח של הגאולה העתידה לבוא, זה התפקיד שלנו היום.

וכלם יודעים, האור החיים הקדוש מביא על זה זוהר חדש, ששלוש גלויות עם ישראל נגאלו בזכות האבות הקדושים, והגאולה האחרונה תהיה בכוח התורה. והוא אומר שהקדוש ברוך הוא לא יגאל עם של בטלנים, הקדוש ברוך הוא יגאל בכוח התורה. זה זה העבודה שלנו וזה זה התפקיד שלנו בתקופה הזאת - להעמיד את כוח התורה.

אם חס ושלום, אני לא מאחל לאף אחד שזה מה שיקרה, אבל אם חס ושלוש יקרה למישהו מצב שיצטרך להיות נתפס בבית הסוהר - אשריך שנתפסת על דברי תורה! רבי עקיבא אמר: 'כל ימי הייתי מצטער על דבר זה, מתי יבוא לידי ואקיימו'. אז רבי עקיבא אמר, על כל ימי הייתי מצטער על הדבר הזה לעמוד בסורקים בשרם במסרקות של ברזל, הרמב"ן נראה שמה שזה השפיץ של השפיץ של ייסורים שיכול להיות בעולם, זה סורקים את בשרם במסרקות של ברזל.

לא נמצאים בסורקים בשרם במסרקות של ברזל, שלא נגיע לשמה, אבל לא שמה אנחנו נמצאים היום. אבל שנהיה 'אשריך שנתפסת על דברי תורה', זה העבודה שלנו.

אבל צריך לדעת דבר אחד, וזה דברים שרבי חיים מוולוז'ין היה אומר שזה דברים פשוטים, החלק הזה. רבי חיים מוולוז'ין אמר לשון שזה בדוק ומנוסה, (בכתר ראש אות ע"א) בזה"ל: 'עול תורה'. אמר רבנו דבר מנוסה, שישכים אדם בבוקר ויקבל עליו ביום ההוא עול תורה באמת ובתמים, שיגמור בליבו שלא ישמע לשום דבר ולא יבטלנו שום טרדה, יסורו ממנו הביטולים ובוודאי יצליח ביום ההוא בתורה. וכפי תוקף קבלת עול תורה בבוקר וכפי חיזוק ההסכמה, כן יעזרנו השם בו ביום ויסורו הטרדות ממנו.

רבי חיים מוולוז'ין נתן עצה, העצה הזאת זה משנה: 'כל המקבל עליו עול תורה, מעבירים ממנו עול דרך ארץ'. אז הוא אומר: בדוק ומנוסה, שישכים אדם בבוקר ויקבל עליו ביום ההוא עול תורה באמת ובלב תמים, יסורו ממנו הביטולים ובוודאי יצליח הוא בתורה. הוא אומר שזה בדוק ומנוסה. כמובן לפי הקבלה של עול תורה. העבודה שלנו היום זה קבלת עול תורה. הוא אומר שזה בדוק ומנוסה, ובקבלת עול תורה לא יכול להיות שום כוח שיכול לבוא ולשנות אותנו.

יש שני דברים שרבי חיים מוולוז'ין אמר אותם. שני הדברים האלה זה דרך חיים שיכול לתת כוח לכל בן תורה בכלל וכל אברך להתמודד עם הקשיים, זה שני הדברים שרבי חיים מוולוז'ין אומר. רבי חיים מוולוז'ין אומר דבר אחד - להתחיל את עבודת היום עם קבלת עול תורה, זה יסוד אחד של רבי חיים מוולוז'ין, זה מה שקראתי עכשיו.

רבי חיים מוולוז'ין אמר עוד יסוד. המשנה אומרת: 'כל המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר'. וכל המבטל את התורה מעושר, סופו לבטלה מעוני, לשון המשנה.

אז אומר רבי חיים מוולוז'ין, הפשט הוא שמדברים על עוני ועל עושר, אז זה עניות בממון ועשירות בממון. והוא לא אומר שזה לא נכון, זה זה גם כן נכון, זה גם צריך לזכור את זה. שהמקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר. אבל רבי חיים מוולוז'ין אומר שעיקר העניות והעושר - זה להיות שמח בחלקו. אז הוא אומר, המקיים את התורה מעוני, גם אדם שיש לו קשיים ויש לו התמודדויות, אבל הוא מרגיש שהוא לא שמח בחלקו, קשה

לו עם ההתמודדויות, קשה לו עם המצב הזה – **אם הוא מקיים את התורה מעוני, והוא לא נכנע לטרדות ולא מאבד את עצמו מכוח הטרדות, סופו לקיימה מעושר, שיהיה במצב של שמח בחלקו ומרוצה ושמח, ששום דבר לא יפריע לו מכל הטרדות, הבטחה של רבי חיים מוולוז'ין.**

העבודה שלנו זה עם קבלת עול תורה, והעבודה שלנו לקיים את התורה. גם אם יש טרדות והתמודדויות ומצבים, נמצאים היום במצב של קשיים גדולים, וממש לוקחים את פת לחמנו, מצב שכל הזמן מקצצים ומקצצים וממש כפשוטו מה שהגאון אמר 'עניות תלמיד חכמים'. **אבל צריך לדעת דבר אחד, העבודה שלנו זה לקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר. לעמוד חזק גם בכוח הזה, לא רק שמדברים על הנושא של בתי סוהר אלא גם בנושא הזה של ההתמודדות הכלכלית.** צריך לדעת דבר אחד, זה זה היום התפקיד שלנו וזה זה העבודה שלנו.

אני רוצה לומר עוד שני דברים שאומר אותם רבי חיים מוולוז'ין, רבי חיים מוולוז'ין מורה דרכנו, שני קטעים שנמצאים אחד ליד השני ברוח חיים. אחד או שניים מעשרה ניסים שהיו בבית המקדש: 'לא כיבו הגשמים אש של עצי המערכה', 'ולא ניצחה הרוח את עמוד העשן'. אז אומר מה המשמעות של זה? בא להראות לנו כי **אדם הקבוע בעבודה לא יזוז מפני הכל, ועם כל הסיבות שיפריעו אותו, יעמוד על עמדו.** וכן אש היוקד תמיד על המזבח לא כיבוהו כל גשמים שירדו עליו. **אם אנחנו נהיה חזק בעבודתו, קבוע בעבודה כמו שהוא קורא לזה, לא הגשמים יוכלו לנו ולא הרוח תעמוד לנו.**

והוא ממשיך הלאה ואומר: טענות רוב העולם בזמננו שלא יכולים לעסוק בתורה מחמת הדאגה וטרדות הפרנסה – ובזמננו זה אחד הדברים שכל אלו שמנסים להחליש אותנו זה מה שהם מדברים – **על זה אמר שהוא טעות גמורה, שיהיה בטוח בהשם ויוכל לעסוק בתורה. וזה שאמרו שלא כיבו הגשמים, כי רמז לפרנסה זה גשמים, ולא יהיה חס ושלוש שום ביטול וכיבוי לעסק התורה שנקרא אש.** לא ניצחה הרוח את עמוד העשן, כי אם ילמד..."

"לא יהיה חס ושלוש שום ביטול וכיבוי לעסק התורה שנקרא אש. ולא ניצחה הרוח את עמוד העשן, כי אם ילמד, לא יועיל שום תחבולות היצר, שנקרא רוח הטומאה, להצליח לבטלו מקביעות לימודו, כמו שלא ניצחה הרוח את עמוד העשן שהיה מטמא ועולה. זה העבודה שלנו, העבודה שלנו זה הזמנים האלה להחזיק בהם.

אי אפשר לזלזל בקשיים, אי אפשר לזלזל בטרדות הפרנסה. **בן תורה היום יש לו קשיים נוראים.** אברכים מתמודדים עם קשיים של פרנסה, עם קשיים של בריאות, עם קשיים של צער גידול בנים, עם קשיים של שידוכים שזה עוד נושא מצד עצמו שממש מאוד מאוד מקשה ומכביד. זה לא דברים קלים, זה לא דברים של מה בכך. **וכל הזמן עוד ועוד מפריעים, עוד ועוד מקטרגים. אבל העבודה היחידה שאנחנו יכולים לעשות, זה לקבוע את עצמנו. שום דבר לא יזיז אותנו.**

ואז רוח הטומאה לא תוכל לבטל מקביעות הלימוד, כמו שלא ניצחה הרוח את עמוד העשן שהיה מטמא ועולה. זה בעצם העבודה שלנו בשעות הקשות האלה. וכמו שאני חוזר למה שדיברתי בהתחלה, **כל אחד צריך לדעת, זה לא קושי שלו. זה קושי של כלל עולם התורה. כל אחד ואחד הוא חלק מעולם התורה. כל אחד ואחד שמתמודד ומתחזק, אז הפשט הוא שהוא מחזק את כל הכוח של עולם התורה, הוא מחזק את כוח התורה, שכוך התורה לא ייפסק מכלל ישראל. להמשיך את מסירת התורה מסיני – יהושע, זקנים, נביאים – מסירת התורה לכל הדורות. זה העבודה שלנו וזה התפקיד שלנו.**

ואנחנו יודעים דבר אחד. כל אלו שמנסים לבטל תורה מכלל ישראל, את הנקודה הזאת אין להם, את ההבנה הפשוטה. מבחינתנו תורה – זה אפילו, אם מותר להגיד, לא עוסקים כאן רק אפילו במושג של מצוות ועבודת השם שכלפיהם יש 'וחי בהם'. **עוסקים כאן במצב של חיים, 'כי הם חיינו ואורך ימינו'. אי אפשר לקחת בן אדם מהחיים, ואי אפשר לנו לפרוש מהחיים.** ואם באים להפריש אותנו מהחיים, אז אמר רבי חנינא בן תרדיון: 'מן השמיים ירחמו'. אתה תעשה את שלך ומן השמיים ירחמו.

והקדוש ברוך הוא יעזור שהתקופה הזאת, **שהיא תקופה של הסתר פנים, תקופה שמתגבר הכוח של המפריעים, מתגבר הקושי של הגלות, הגלות האחרונה הולכת ומתגברת. והרמח"ל אומר שהסטרא אחרא לפני הסוף שלה, עם ההרגשה שזה הסוף שלה, היא הולכת ומתגברת. הסטרא אחרא – זה הפרפורים, פרפורי הגסיסה שלהם. הסוף שלהם של הסטרא אחרא, של רוח הטומאה. הולך להתגלות אור השם בעולם, הולך להתגלות אור התורה בשלמות בעולם, הולך לבוא גאולתם של ישראל ומלכות שמיים.** אז היא עושה עכשיו, מתחזקת בכוח שלנו.

צריכים לעבור את התקופה הזאת עם תורה וגמילות חסדים והקביעות, ואז בעזרת השם, בכוח התורה נזכה שהקדוש ברוך הוא יאמר לצרותינו

די. ומתוך העשייה שיגבר העמל, מתוך העומק של צרות הגלות, נזכה במהרה לגאולה שלמה במהרה בימינו, אמן."

זה דבר שהיחידים שיכולים להכריע בזה זה רבותינו. זה רק מסור להם. אחר משא מרן ר"י חברון הגר"ד כהן שליט"א בישיבת מיר בנושא גזירת הגיוס נערך שו"ת מיוחד בעניני השעה. השואל הוא הרה"ג רבי הלל מן שליט"א:

השואל: הדברים שהראש ישיבה אמר זה דברים שבאמת אני חושב שאין אברך אחד שלא מתחבר, דברים באמת מחזקים, מרעידים כל לב. ושהרה"י הגרא"י פינקל מאוד מאוד מאוד היה חשוב לו שבאמת הראש ישיבה ייתן את המשא הזה, בגלל שהוא אמר: יש פה, מעבר לאברכים, יש גם את כל העולם הסובב שזה באמת יוצר שינוי בכל תנאי התנהלות החיים ומרגישים בזה קושי.

אז השאלה המרכזית שהרבה הרבה אברכים שואלים ורוצים באמת תשובה מהראש ישיבה, לקבל דעת תורה צרופה, למה צריכים את כל החלק הזה של רבי חיים וולוז'ין ושל רבי ברוך בער והכל הכל? הלמדנים יודעים את זה מצוין, במיוחד בשבת תחכמוני של ישיבת מיר. אבל הנשים שנמצאות בבית, הילדות, הילדים, שהם רואים אבא ויש להם אפילו חשש כזה שאולי הוא יבוא והוא ייעצר והוא לא יחזור הביתה, ואולי הוא יישאר עשרה ימים בבית סוהר – הם יש להם פחד, ואין להם את כוח התורה שמגן עליהם, שעוזר להם. מה הפתרון להרגיע אותם?

רבי דוד כהן: רבי יונתן אייבשיץ אומר ביערות דבש, הגמרא אומרת: "נשים במאי זכיין? שממתינות לבעליהן שלהם ולוקחות את הילדים לבית הספר". אז שואל רבי יונתן אייבשיץ, והגאון גם שואל את זה ך: מה זה "נשים במאי זכיין", יש מצווה של נשים? אז הוא אומר: "זכיין" הכוונה הזיכוך שלהם, הרוממות שלהם, מושג של זיכוך, זכיין.

אז הוא אומר: לגברים יש את כוח התורה. מצוות לבד אדם לא יכול לבוא ולהתרומם ולהתגדל ולהתחבר לרוחניות של התורה. הגמרא אומרת, גם נשים יש להן חיבור לתורה. החיבור לתורה על ידי ששולחים את הילדים וממתינות לבעליהן. **אבל אין שום ספק בעולם שכל בן תורה שעמל בתורה ומחובר לתורה, בוודאי ובוודאי שהחיבור הזה משפיע גם על הבית, משפיע גם על האישה וגם על הילדים.** שזה עושה את כל הצורה של הבית. אז ככל שאנחנו נהיה יותר חזקים, אז אין שום ספק שההשפעה של התורה תהיה עליהם גם כן.

שואל: סיפורי מעשה שהיה פה עם אברך מיישיבת מיר, שהוא סיפר שהוא הפסיק לנהוג ברכב שלו כי הוא מפחד שבאמצע יתפסו אותו, חגורות וכו', מי יודע מה יעשו לו. וזה ממש פוגע בשלום בית, אשתו אומרת: התחלת לנסוע באוטובוסים, אתה מאחר, אתה לא עושה צרכים ולא כלום. הוא אומר כל הבית נהיה בוקה ומבולקה הוא אומר: אני מנסה להרגיע, את צריכה להבין זה סכנות. הייתי אתמול אצל מרן הגאון רבי דב לנדו, אז אמרתי שהראש ישיבה שלח אותי לשאול את השאלה הזו. אז הוא אומר: **אל תגידו שאני אמרתי לו שישע, כי אם בסוף הוא יסע אז אם יתפסו אותו, יבוא אליי בתלונה. אבל להיות אנשים רגילים, צריכים לנהוג כמנהג הרגיל, זה כל אחד מבין.** אז אולי הראש ישיבה יסביר לנו מה זה מנהג הרגיל, איך נוהגים את זה ככה?

רה"י: מנהג הרגיל זה, זה הגמרא על רבי עקיבא עם פפוס בן יהודה. לא לשנות את צורת החיים הרגילה של התורה. בוודאי ובוודאי שבזמנים כאלה שיש קטרוג וכדומה, ללכת לבנות, ללכת לבתי מלון, צימרים וכדומה, זה לא הזמן. זה לא מנהגו של עולם. אבל מה שנוגע לבית המדרש ולהגיע לבית המדרש במצב שיהיה פחות טרדות ופחות תקלות, ויש בזה מעלה גם כן, זה חלק מהמושג הזה. שמה שרבי עקיבא אמר: **אנחנו לא הולכים להתחבא במערות ובסדקים. אנחנו ממשיכים להנהיג קהילות ברבים. אבל הכל שזה יהיה במסגרת של תורה, לא במסגרת של בילויים.** על זה כבר אין שום תשובה.

שואל: רוצה לשאול את הראש ישיבה, גם שאלות מעשיות. יש כל מיני דרכים שאנשים יכולים לעשות פטורים מהנושא של הגיוס, שיהיה להם יותר קל. האם בעת צרה שכזו, זה באמת אולי דרך שצריכים לחפש את זה, לחשוב על זה, או לבטוח בקדוש ברוך הוא שאם זה יקרה לי אז זה יקרה, ואם לא – אז הקדוש ברוך הוא יעזור?

רה"י: אי אפשר למנוע מאף אחד שיכול לעשות פטור, לעשות פטור. אבל בגדר הנורמלית, לא להפוך את העולם. אבל מי שלוקח סיכונים שבגלל זה הוא יילקח לבית האסורים, או שלוקח סיכונים שייצא מזה חילול השם, לזה אין שום צד שבעולם. אין על זה שום היתר. אם הוא יכול לצאת מזה ולהקל על עצמו בדרך, בדרך פשוטה שאין בה סכנה, אי אפשר למנוע ממנו. שואל: זו שאלה שמתאימה רק לאברכים מיישיבת מיר, לא יודע אם שואלים את זה במקום אחר. יש הרבה אברכים שאומרים: כל כך טוב לנו

בבית המדרש, כל אחד במתנת חלקו, אין לנו שום ענין בכלל להיכנס לכל הגיוס הזה, לשמוע מזה, לדעת מזה. נשבע עם התורה שלנו, עם החולין, עם הדדשים, ולא נשמע מה קורה, לא נדע כלום. נהיה רק שקועים באהלה של תורה. האם זו הדרך שבימים כאלה כן צריך להיות עמו בצרה? כן לשמוע, להתעניין ולראות, להתפלל, להריע, לזעוק?

רה"י: לשמוע על הנושא של הגיוס – אין מה לשמוע, מה, מה יש פה לשמוע? **מצב כזה שלא נראה שום פתרון, בשכל האנושי לא נראה שום פתרון.** אנחנו נמצאים כבר בתוכו, נמצאים היום במצב שיש גזירה, גזרה המלכות להשכיח תורה מכלל ישראל, נמצאים שמה כבר. מה, מה יש פה לשמוע? אם להיות נושא בעול עם אלו שרחמנא ליצול תפסו אותם וזה – בסדר, השאלה איך להיות נושא בעול? הפשט הוא ללכת לבקר אותם בבית הסוהר? לא חושב שזה הדבר הנכון. **במה להיות נושא בעול? להצטרף איתם, להתפלל בשבילים. מסתמא זה כן עניין.**

שואל: הנה עוד שאלה שלמדנים שואלים: במידה וימצאו דרכים יצירתיות שאפשר לעשות איזושהי פעולת מחאה שלא תגרום כמובן לא בנזק של רכוש, לא אלימות, ולא יתפסו אותם, אבל זה יבלבל את הרשויות בכל כך שהם ירגישו שאולי צריכים פה לעצור את העניין. יש עניין שיעשו את הדבר הזה, זה בגדר ההשתדלות?

רבי דוד כהן: זה דבר שהיחידים שיכולים להכריע בזה זה רבותינו. זה רק מסור להם. זה דבר שצריכים לקחת הכרעה על זה, מהגאון רבי דב לנדו והגאון רבי משה הלל הירש, הם צריכים לקחת את ההכרעה על זה מה ראוי. איך דרכי המלחמה מכאן ואילך.

לבוא, לבוא בדרכי מלחמה של לצאת, מה שדיברנו עכשיו, לצאת מבית המדרש, לצאת ממקום חיותנו – זה אני לא יודע אם נמצאים שמה. אולי לא יהיה ברירה ויגיעו גם לשמה, אני לא יודע, לא יכול לקחת אחריות. איך מתמודדים ומה מתמודדים – אלו הכרעות קשות. הם עומדים לפני הכרעות שלא היה לנו כדוגמתם מאז שהוקמה המדינה. **אבל ההחלטה יכולה להיות רק ההחלטה שלהם, זו החלטה של קיומה של התורה וזו החלטה של כלל ישראל.**

שואל: היו גם ששאלו שגדולי ישראל בעבר על חיטוטי שכבי ועל כל מיני דברים כן אמרו לעשות מחאות גדולות. וכמובן בצורה של המידה של תורה, לא בצורה שלא מתאימה.

מרן הגר"ד כהן נזעק: אבל לא על כל דבר הסכימו להפגנות, הרב שך זכרוננו לברכה לא היה דעתו נוחה שהולכים להפגנות.

מה הפירוש שמדברים על הנושא של הפגנות היום בגיוס? זה לא נושא לעשות הפגנה חד פעמית כמו שעשו הפגנה, אז הפגנה הזאת לא עוזרת. הפשט, השאלה כאן של הפגנות זה לצאת לרחובות יום יום, לצאת מבית המדרש ולצאת למלחמות, ולצאת למאבקים, זה לא דברים של מה בכך, זה לא דבר חד פעמי, זה דבר שצריך שעולם התורה יום יום יצא מבית המדרש לרחובות. כי זה לא נראה שהדברים הולכים להיגמר, וזה כל יום חוזר מחדש, עוד אחד ועוד אחד, ועוד היד נטייה רחמנא ליצול שלא ינתח פה לשטן.

לקחת הכרעה כזאת, זו הכרעה לא פשוטה, אבל הם יקחו את ההכרעה. מה שאני הבנתי, איך שלא יהיה, שכל האופציות עומדות על השולחן, רק שוקלים כל דבר באמת איך להתקדם ומה לעשות ואיך להתמודד, אלו שאלות מאוד מאוד לא פשוטות.

השואל: ראש הישיבה דיבר על זה, אבל יש כמובן כל כך הרבה היום פיתויים בכל הנושא הזה של הלחץ הכספי, עוד גזירות ועוד דברים, דברים שבאמת מקשים. והרבה הרבה אברכים שואלים, שאיך לעמוד בשעה קשה כזו נגד פיתויים שמציעים להם כל מיני דברים?

רה"י: יש פה לשון של המהר"ל שאני יכול לקרוא אותו. הוא מדבר על המפריעים לתורה, אז הוא אומר: "התורה ניתנה במדבר", "יחשוב אדם שלא יעסוק בתורה מצד עוניו וחסרונו". אומר, יש עניות, אני לא אעסוק בתורה. אז הוא אומר: "איננו טענה, כי ברצות האדם עוניו וברצות מזלו לא במהרה יתנתק וישנה את המערכת שיעזוב את התורה והיא תעשה לו חיי שעה. יותר טוב לו שיעסוק בתורה ותהיה פרנסתו על ידי השם יתברך, שבשביל זה ניתנה תורה במדבר, ששמה אין ענייני הגוף ותאוות הגוף. כי אין הנהגת העוסק בתורה תהיה בעולם על ידי המזל והמערכת".

אז הוא אומר פה לשון, הוא אומר: "הקדוש ברוך הוא מבטיח לו שיעשה מזונותיו". ומסיים ואומר: "מי שעל פי מזל המערכת לא יהיה לו פרנסה בדרך הטבע", הוא אומר, "אז אם הוא יהיה עוסק בתורה תהיה פרנסתו מהשם יתברך, ואדרבה, יכול להיות שבשביל שיעסוק בתורה לא יהיה לו פרנסה אפילו בדרך הטבע. יש מערכת של מזלות של דרך הטבע, ויכול להיות שאדם הזה יבטל מן התורה לא יהיה לו בכלל פרנסה, הפרנסה יש מערכת של מזלי". "אבל מי שנמצא בתורה", "אתה נמצא בתורה, מובטח לך שהפרנסה שלך תהיה מהקדוש ברוך הוא".

אנחנו מאמינים באמונה שלמה, אני אומר לא צריכים להיות דרגות גבוהות בשביל להאמין בזה. רואים דור של עשרות אלפים שחיים במושגים שאי אפשר בכלל לתאר אותם לפי הנתונים, איך אפשר לחיות עם משכורות כאלה ועם הכנסות כאלה, והקדוש ברוך הוא עוזר. אני לא אומר, יש התמודדויות וקשיים, אני לא מזלזל בזה, אבל אדם לא בהכרח שאם אדם יעזוב את הלימוד אז יהיה לו יותר קל, **לפעמים אדרבה, ככה הפרנסה בידי השם יתברך וככה הוא מאבד את זה.**

השואל: יש, יש כאלה שמרחיקי לכת קצת ושואלים, ראש הישיבה מקודם אמר את זה בכל כך, קול זעקת לב, "אשריך שנתפסת על דברי תורה". היום אנחנו צריכים להתפלל שאולי ניעצר ונגיע לכלא ונוכל להגיד אשרינו, אשרינו שנתפסנו על דברי תורה?

רבי דוד כהן: אנחנו לא יכולים להתפלל על "אשריך שנתפסת על דברי תורה" אם זה יוציא אותך מבית המדרש ויבטל אותך מן התורה, לא על זה צריכים להתפלל. אבל אם ההשגחה גלגלה אותך לזה, אז תגיד אשריך שנתפסת על דברי תורה.

הסטייפלר כתב למרנא רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל מכתב, רבי שמואל היה בעל ייסורים נורא לפני שנפטר, אז הוא דיבר על המעלה של הייסורים. אז הוא אומר, אנחנו לא נמצאים בדרגה לבקש את הייסורים, כי יש בזה הרבה ביטול תורה. **אבל שהקדוש ברוך הוא שולח ייסורים, אז צריכים לשמוח על הדרגות שמגיעים על ידי הייסורים.**

השואל: שואלים, הרי הרמב"ם אומר שיש צרה לציבור צריכים לזעוק ולהריע. מה התפילה צריכה להיות יותר חזקה? אומרים, לא רואים שאפילו אומרים שיום כיפור קטן, אז מה הדברים שכן צריכים לקיים? יש שייכות לדברים של הרמב"ם על הנושא הזה שזה ממש זעקו על הציבור שצריכים להריע בכל הזמן?

רה"י: יש פה שתי נקודות. למה באמת אין לזעוק ולהריע? אין לי תשובה על זה, אני לא יודע. שוב פעם, אני יודע שרבותינו לא הורו לנו על זה, אבל אני באמת חושב כך, נמצאים היום במצב של גזירות, לכאורה היה צריך לקרוא לחיזוק לתפילה.

אבל חוץ מהנושא של תפילה, העבודה הכללית שלנו היום בוודאי בכזה מצב, להתחזק בקבלת עול תורה. **מי שמתרשל בזמנים האלה ולא מוכן לוותר על הביטויים ועל התענוגים וכדומה, ומחפש את זה, אז הוא פוגע בכל עולם התורה.** במצב כזה, זה התפקיד שלנו היום, לחזק את השקיעות בלימוד והחיבור לתורה, זו העבודה שלנו היום.

השואל: רק רוצה לסיים בשאלה שלא שייכת לישיבת מיר, אבל שואלים את זה ברחוב, והרבה מהרחוב גם יראו את השאלות האלה. יש איזו תחושה אצל חלק קטן אולי מן הציבור, שמרגישים שהנציגים וכל העוסקים בפעולה לא מספיק עושים עבורנו. "איפה, למה אתם לא דופקים על שולחנות כמו שאחרים עושים? מביאים דבר ראשון חוק הגיוס, מסדרים ועושים".

הגר"ד כהן: תראה, אני לא מתמצא בכמה נציגים עשו וכמה נציגים לא עשו, אני לא מתמצא בזה. **אבל דבר אחד אסור לשכוח, רבי דב שליט"א כתב במכתב שהם כן עשו מה שהם צריכים, הוא העיד שזה מה שצריכים.**

אבל מבחינתי אני, זה לא משנה בכלל. אני לא מאמין בכלל שיש להם כוח לנציגים, יש פה גזירה, וכמו שאמרתי קודם, לבוא ולהטיל את הכל על הנציגים, על היועצת המשפטית, יש פה שלטון שגם אם מראה טלפיים שהוא יגיד איזה שיחה נאה שהוא נותן ערך לתורה, אותו ראש השלטון וכל חבר מרעיו רוצים גם כן להשכיח תורה מישראל וגם רוצים שיהיה ככל העמים בית ישראל.

אסור לשכוח במה מדובר, שוכחים את זה לפעמים. יש אנשים מעריצים אותם, שמים תמונות שלהם. מדובר באנשים מחללי שבתות בפרהסיה, אוכלים נבלות וטרפות, אוכלים ביום כיפור, השמועות אומרים שהם גם כופרים בעיקר. על מה מדובר פה? על מה הערצה שלהם? כי יש להם איזה כוח דיבור, על זה אנחנו מדברים. **הם בכל מיני תחכומים, כל הזמן מנסים כאילו שאנחנו חלק מהגוש שלהם, אבל הם ימשיכו עם הכל.**

אני אומר זה שוב פעם, הנושא שהגאון מדבר עליו, השפיץ של זה, זה בית המשפט, אבל זה כל המצב שאנחנו נמצאים בו היום. העבודה שלנו, כמו שהזכירו כבר קודם, נמצאים בתוך עולם התורה, עולם התורה זה עולם בפני עצמו. להתמקד בעולם שלנו, בד' אמות שלנו. מה שצריך את הצרכים שלנו, הקדוש ברוך הוא יעזור שאנחנו נתחזק בכוח התורה, אז מן השמיים ירחמו, ולא יטוש השם את עמו, ויקויים בנו שלא תשכח התורה הזאת מפני זרעו.

- צילום: קול הלשון.
- להאזנה לדעת תורה מגדלי בראשם רשכבה"ג מרן רבינו ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א, בקו החירום: 03-313-3306.
- כמ"כ מיד שבויע י"ל קובץ אוצר הפרשה ובו גיליונות מרבותינו זצוק"ל. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה"ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com
- ניתן להצטרף לקבלת הגליון ע"י שליחת הבקשה למייל - a086221800@gmail.com